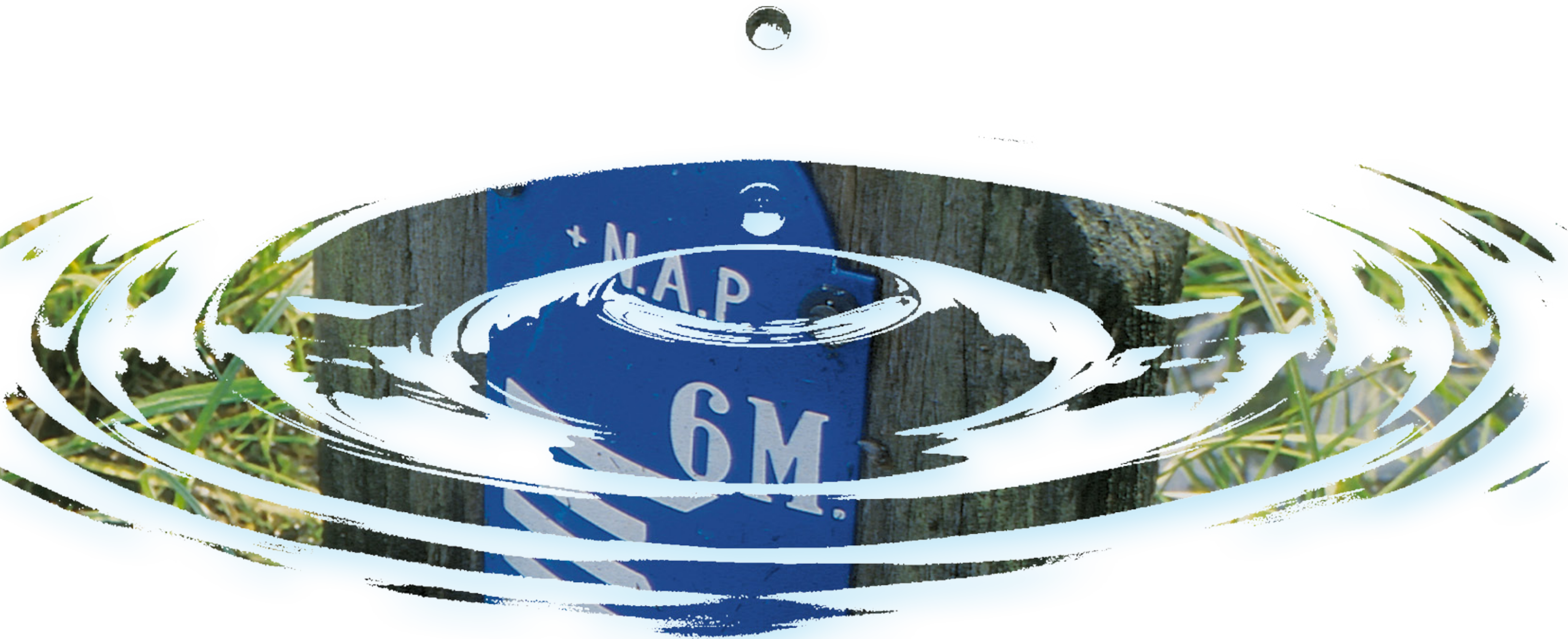

Inhoud

1 Aanleiding

- 1.1 Een nieuw waterbeheerplan (WBP)
- 1.2 Een m.e.r. procedure
- 1.3 Scope en doelstelling van het m.e.r.
- 1.4 Leeswijzer

3

2 Waterbeheer in 2015 en autonome ontwikkelingen

- 2.1 Waar staan we in 2015?
- 2.2 Autonome ontwikkelingen

4

5

3 Invulling van de alternatieven

- 3.1 Hoogst noodzakelijk waterbeheer
- 3.2 Huidig waterbeheerplan voortzetten
- 3.3 Regio Centraal
- 3.4 Volledig gaan voor kaders vanuit Europa, Rijk en provincie

7

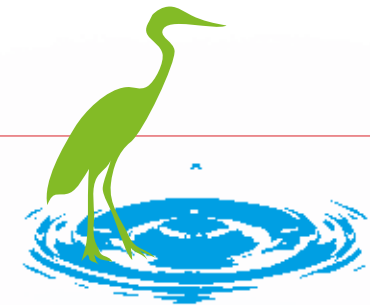
9

11

13

4 De te onderzoeken effecten

- 4.1 Detailniveau
- 4.2 Beoordelingskader

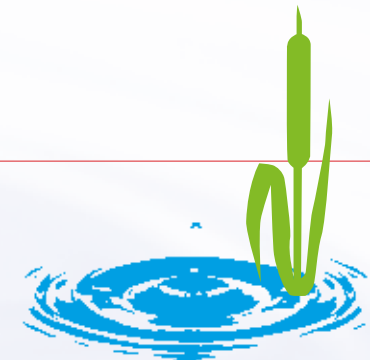
16

16

16

5 Besluitvormingsproces

- 5.1 Stapsgewijze besluitvorming
- 5.2 Bevoegd Gezag
- 5.3 Procedure stappen voor het m.e.r. en het waterbeheerplan

18

18

18

18

6 Colofon

19

Bijlagen

- 1 Overzicht wetten en regelingen
- 2 De 4 alternatieven naast elkaar

20

20

22

1.1 Een nieuw waterbeheerplan (WBP)

Het huidige waterbeheerplan van waterschap Aa en Maas heeft een looptijd tot en met 2015. Voor de periode van 2016 tot en met 2021 is een nieuw waterbeheerplan noodzakelijk. In dit waterbeheerplan wordt opgenomen welke doelen het waterschap in 2021 bereikt wil hebben en wat het daarvoor gaat doen. Hiervoor moeten keuzes gemaakt worden. Welke rol pakt het waterschap? Welke prioriteiten worden gesteld? Wat doen we nu en wat doen we later?

1.2 Een m.e.r. procedure

Bij het waterbeheerplan wordt een vrijwillig plan-m.e.r. (plan-milieu effect rapportage) opgesteld. Het plan-m.e.r. geeft inzicht in de keuzeruimte van het waterschap en geeft het effect (de consequentie) van de keuzes. Het gaat dan om het milieueffect (te vertalen in de betekenis van de keuze voor de mate waarin de doelen bereikt worden), maar ook om andere relevante factoren die van invloed zijn in het keuzeproces bij het waterschap (zoals kosten). Het waterschap volgt de plan-m.e.r. procedure om de beleidskeuzes inzichtelijk en transparant te maken.

Daarnaast kan een juridische aanleiding ontstaan voor een plan-m.e.r.. Het waterbeheerplan is een wettelijk verplicht plan (art. 4.6 Waterwet). Als de invulling van het waterbeheerplan significante negatieve invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden is naast een passende beoordeling ook een plan-m.e.r. nodig.

1.3 Scope en doelstelling van de m.e.r.

De m.e.r. onderzoekt de milieu- en kosteneffecten van het type maatregelen zoals voorgesteld in het waterbeheerplan op programmaniveau. Daarbij worden enkele alternatieven onderzocht. De alternatieven representeren de discussieruimte voor de invulling van de rol van het waterschap. De discussieruimte zit in de mate van samenwerking dan wel zelfstandigheid ten opzichte van andere partners in de regio. Maar ook in de robuustheid van de invulling van taken voor ontwikkelingen.

1.4 Leeswijzer

In deze notitie Reikwijdte en detailniveau beschrijft waterschap Aa en Maas welke afwegingen zij wil maken voor het opstellen van het waterbeheerplan.

In hoofdstuk 2 staat de uitgangssituatie beschreven, de situatie van het waterbeheer in 2015 als resultaat van het huidige waterbeheerplan en beleidsontwikkelingen van andere overheden. Hoofdstuk 3 beschrijft de alternatieven die het waterschap in de m.e.r. wil onderzoeken. Deze alternatieven staan model voor de wijze waarop het waterbeheerplan ingevuld kan worden. In hoofdstuk 4 wordt beschreven op basis van welke criteria de alternatieven getoetst worden. Tenslotte beschrijft hoofdstuk 5 de manier waarop de besluitvormingsprocedure verloopt en welke besluiten al genomen zijn.

¹⁾ We gebruiken de afkorting plan-m.e.r. voor de procedure: de milieueffectrapportage.

We gebruiken de afkorting plan-MER voor het uiteindelijke rapport: het milieueffectrapport.

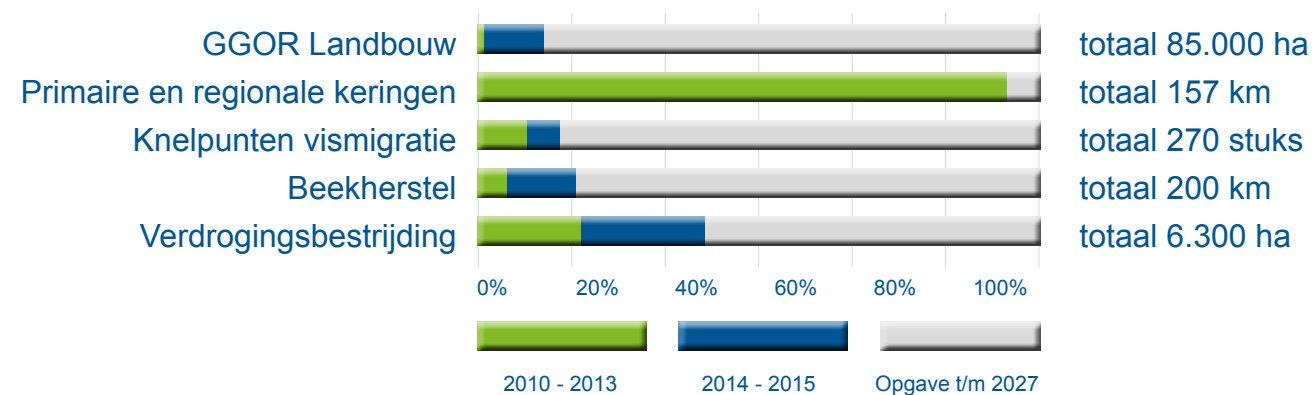

Voor de situatie van het waterbeheer in 2015 en 2021 is niet alleen het resultaat van het WBP 2010-2015 van belang, maar ook de beleidsontwikkelingen en besluiten van andere overheden, zoals Rijk, provincie en Europa. In bijlage 1 wordt het overzicht gegeven van de relevante wettelijke kaders, beleidskaders en overeenkomsten tussen overheden.

2.1 Waar staan we in 2015?

De evaluatie van het waterbeheerplan 2010 – 2015 beschrijft waar we staan in 2015. De belangrijkste conclusies uit die evaluatie zijn in deze paragraaf opgenomen. In 2015 is 80 – 90% van de voorgenomen maatregelen in het waterbeheerplan 2010 – 2015 gerealiseerd. Dat wil niet zeggen dat we dan bijna 'klaar' zijn.

In onderstaande figuur is voor een aantal onderwerpen opgenomen waar we in 2015 staan ten opzichte van de totale opgave tot en met 2027.

Veilig en bewoonbaar beheergebied

- In de huidige planperiode van het WBP zijn diverse dijkverbeteringen uitgevoerd, waardoor we aan de normen voor waterveiligheid voldoen. Alleen dijkkring 58 (2 km bij Groeningen) moet nog aangepakt worden.
- De regionale keringen zijn getoetst. De benodigde verbeteringen worden nu voorbereid, zodat ze in 2016 – 2018 gerealiseerd kunnen worden.
- In de afgelopen jaren is samen met gemeenten ingezoomd op de potentiële wateroverlastknelpunten in bebouwd gebied. De meeste knelpunten zijn in 2015 aangepakt. Er resteren twee knelpunten (Grave en Heesch) voor de planperiode tot en met 2021.
- Uit de toetsing van het watersysteem aan de normen voor wateroverlast moet blijken of er nog aanvullende knelpunten in bebouwd gebied zijn en hoe groot de opgave in landbouwgebied is.

Voldoende water

- In de huidige planperiode zijn twee GGOR landbouw (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem) projecten opgepakt (Landhorst en Leijgraaf, circa 24.000 ha). In deze projecten wordt een bijdrage geleverd aan de optimalisatie van de waterhuishouding voor de landbouw en waar mogelijk bijgedragen aan herstel van natuur. Er resteert nog een opgave van circa 61.000 ha.
- Voor GGOR natuur is in de periode tot en met 2015 circa 2700 ha aangepakt. Er resteert nog ruim 3000 ha en ruim 6000 ha overige EHS.
- Het strategie/uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma Hoge Zandgronden levert belangrijke bouwstenen aan om de opgaven in het programma Voldoende water in de komende decennia invulling te geven.

Schoon water

- De chemische waterkwaliteit ontwikkelt zich positief, maar is nog onvoldoende om ecologisch herstel mogelijk te maken. De opgave voor met name stikstof en fosfor is onverminderd groot.
- De zuiveringen voldoen aan de lozingsvereisten. De komende jaren wordt beoordeeld welke mogelijkheden er zijn om door extra zuiveringsinspanning KRW-doelstellingen voor oppervlaktewaterkwaliteit te bereiken en wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot energie- en grondstoffenwinning.
- Voor het bereiken van een goede chemische oppervlaktewaterkwaliteit is niet alleen inspanning van het waterschap (de eigen zuiveringen) nodig, maar ook van de agrarische sector (verdere emissiereductie). Afstemming tussen de normen voor grond- en oppervlaktewater is hiervoor nodig.

Natuurlijk en recreatief water

- De biologische waterkwaliteit is nog niet op orde. Het huidige maatregelenpakket (tot en met 2027) is niet voldoende om herstel mogelijk te maken. Om de doelen te bereiken is extra inspanning met betrekking tot herinrichting, waterkwaliteitsverbetering en beheer en onderhoud nodig.
- De realisatie aanleg EVZ, beekherstel, NVO en vispassage loopt achter op de doelstellingen in het WBP. In het WBP is bovendien veel minder dan één derde van de totaalopgave tot 2027 geprogrammeerd (zie ook de afbeelding op pagina 4).

2.2 Autonome ontwikkelingen

Nederland, en dus ook Oost-Brabant, staat voor een groot aantal mogelijke veranderingen. Het gaat om ingrijpende fysieke zaken zoals hogere én lagere rivierafvoer, veranderingen in de extreme neerslag, zeespiegelstijging, bodemdaling en verzilting. Om hierop in te spelen is een complexe opdracht. Zeker omdat we ook nog rekening moeten houden met de sociaaleconomische en ruimtelijke ontwikkelingen. Dergelijke veranderingen zijn voor zo'n lange termijn niet te voorspellen. De toekomst is onzeker. Bij het bepalen van die lange termijn doelen moeten we met uiteenlopende toekomstbeelden rekening houden. Binnen het landelijke Deltaprogramma zijn daartoe scenario's ontwikkeld (Deltares, het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), KNMI, LEI Wageningen UR en Centraal Planbureau). Deze paragraaf schetst welke voor het waterbeheer relevante ontwikkelingen te verwachten zijn.

Trek naar de stad

Een algemene trend in elk van de vier deltasceario's is het langzamer of sneller (veranderingen van 5% tot wel 30%) doorzetten van de groei van het areaal bebouwing en daarmee een toename van het percentage mensen dat in bebouwd gebied woont. Tegelijkertijd vindt een afname plaats van het percentage mensen in het landelijk gebied. Door de toename van het areaal stedelijk gebied en een toename van het percentage mensen binnen het beheersgebied van het waterschap dat in de stad woont, neemt de betekenis van de stad en de stedeling voor waterschap Aa en Maas toe.

Toename areaal natuur

Tot het jaar 2050 neemt het areaal natuur in alle vier de scenario's toe. Dit is in lijn met het onlangs ingezette beleid van de provincie Noord-Brabant. Voor 2027 wil de provincie met haar partners de complete Brabantse Ecologische hoofdstructuur hebben gerealiseerd. Uitdrukkelijk wordt hierbij door de provincie de inbreng voorzien vanuit de regio en de daar plaats vindende gebiedsopgaven en de bijdrage van andere partijen, zoals andere overheden bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Afname areaal en intensivering landbouw

Het totale areaal landbouw neemt iets af. Binnen het kleinere areaal landbouw in Oost-Brabant verandert het type landbouw. Het areaal voedergewassen (grasland en snijmaïs) neemt af. Binnen de groep melkveebedrijven vindt een verschuiving plaats van kleinere bedrijven naar de grotere melkveebedrijven. En ook in de akkerbouw vindt schaalvergroting plaats en neemt intensivering toe, zoals richting opengrondstuintbouw en boomteelt.

Juist in Brabant zijn deze teelten al veel vertegenwoordigd. De teelten stellen de agrariër in staat om een hoger serviceniveau voor zoetwater te betalen vanuit de opbrengsten van de producten. De schaalvergroting, toegang tot kapitaal en intensivering maken adaptatie aan zoetwatertekorten en het vinden van innovatieve oplossingen mogelijk. Grotere bedrijven hebben vaak meer mogelijkheden om hun bedrijf aan te passen en ze kunnen makkelijker specialiseren in producten met een hogere toegevoegde waarde. Voor een (klein) deel van de landbouwbedrijven kan het accepteren van de klimaatverandering en een gewijzigde zoetwatervoorziening leiden tot een strategie van multifunctionaliteit met activiteiten, zoals natuurbeheer, zorg en huisverkoop. Voor de Nederlandse landbouw is de internationale context belangrijk in de vorm van EU-beleid en Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Energie en grondstoffen schaarser

Wereldwijd worden grondstoffen schaarser of raken zelfs helemaal uitgeput. Hierdoor wordt terugwinning en recycling rendabeler. Deze trend betekent dat de waterketen zich de komende jaren actiever gaat inzetten om grondstoffen als bijvoorbeeld fosfaat, stikstof, humuszuren, bioplastics en methaan terug te winnen en te verkopen. Deze trend is al ingezet door bijvoorbeeld de oprichting van het Nutriëntenplatform, met onder meer waterschappen en landbouworganisaties als leden. Reststromen worden steeds waardevoller, zowel vanuit het oogpunt van verduurzaming, maatschappelijke verantwoordelijkheid, imagoverbetering of een economisch rendabele business case.

In het beleid van waterschap Aa en Maas voor de periode 2016-2021 kan vanuit verschillende visies een andere keuze worden gemaakt. Deze verschillen worden inzichtelijk gemaakt met de alternatieven die in de plan-m.e.r. worden onderzocht. Deze alternatieven hebben de functie de keuzeruimte te beschrijven die het bestuur heeft en prioriteiten te definiëren voor de verschillende dossiers. De alternatieven vormen reële mogelijkheden om in het waterbeheerplan uit te werken en zijn tevens de “hoeken van het speelveld”. Dit hoofdstuk beschrijft deze alternatieven. Dit geeft de reikwijdte van het MER aan.

De alternatieven zijn taakgericht en gaan over het ‘wat’, over de invulling van taken en opgaven door het waterschap in de periode 2016 – 2021. Vervolgens is het ook relevant stil te staan bij de wijze waarop de taken door het waterschap kunnen worden uitgevoerd en de manier waarop de organisatie zich daarbij positioneert ten opzichte van burgers, bedrijven en mede overheden. Dit is het ‘hoe’, meer de ‘stijl’ van werken. De alternatieven zijn zoals gezegd taakgericht. Als de keuzes ten aanzien van het ‘wat’ zijn gemaakt, worden deze uitgewerkt in een voorkeursalternatief. Dan komt ook het ‘hoe’ aan bod.

De alternatieven bestaan niet alleen uit nieuw beleid, maar ook uit het continueren van bestaand beleid. Er zijn vier alternatieven gedefinieerd. Waarbij alternatief 1 “Hoogst noodzakelijk waterbeheer” de situatie is waarbij in de periode 2016-2021 alleen de wettelijke taken worden uitgevoerd waar het waterschap in die periode niet onderuit kan. Alternatief 2 “Huidig waterbeheerplan doorzetten” is gelijk aan de situatie waarbij het vigerende waterbeheerplan wordt voortgezet en er dus geen strategische wijzigingen in het waterbeheerplan optreden. Dit alternatief kan wel nieuwe projecten op nieuwe plekken betekenen. In alternatief 3 “Regio Centraal” staan de wensen en de ontwikkelingen in de regio centraal, die bepalen de focus van het waterschap. In alternatief 4 “Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en provincie” zorgt het waterschap ervoor dat zij op tijd alle wetten en bestuurlijke

afspraken nakomt. In de onderstaande paragrafen staan de alternatieven uitgewerkt: wat pakt het waterschap wel en wat niet op in de vier alternatieven. Bijlage 2 bevat een tabel waarin de 4 alternatieven samengevat naast elkaar zijn gezet.

Alternatief

- 1 Hoogst noodzakelijk waterbeheer
- 2 Huidig waterbeheerplan doorzetten
- 3 Regio Centraal
- 4 Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en provincie

3.1 Hoogst noodzakelijk waterbeheer

Dit alternatief geeft een sobere invulling van de taken van het waterschap. Waterschap Aa en Maas komt haar wettelijke verplichtingen na, maar meer ook niet. Waar mogelijk wordt in overleg met bijvoorbeeld provincie getracht om de opgave vanuit wettelijke verplichtingen te verkleinen. Bestuurlijke afspraken worden heroverwogen. Wat uitgesteld kan worden, wordt uitgesteld.

3 Invulling van de alternatieven

Veilig en Bewoonbaar

- **Waterveiligheid:** Bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) conform de Waterwet. Verbeteren van dijkkring 58 (conform Waterwet tot waterveiligheidsnorm). Verbetering regionale waterkeringen gelijktrekken in de planning met het rijk, namelijk in 2027 en niet in 2018. Provincie vragen om de Verordening Water hierop aan te passen. Daadwerkelijke verbetering van de keringen wordt uitgesteld naar periode 2022- 2027.
- **Wateroverlast:** Laatste wateroverlastknelpunten in bebouwd gebied aanpakken conform Verordening Water. Voor knelpunten in landbouwgebied werkt het waterschap aan een goede onderbouwing om de normen naar beneden toe bij te stellen. Het waterschap vraagt de provincie om de Verordening Water hierop aan te passen. Er worden geen maatregelen getroffen om wateroverlast in landbouwgebied te beperken.
- **Instandhouden waterkeringen:** Geen recreatieve inrichtingen met bijbehorend extra onderhoud. Onkruidbestrijding en onderhoud raster terugleggen bij pachters. Zoveel mogelijk uitstellen vervangingsinvesteringen bij primaire waterkering i.v.m. komende dijkverzwarringsronde (2020-2050). Schade t.g.v. rundvee beweiding laten herstellen door pachters of saneren.

Voldoende Water

- **Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem (GGOR):** Het waterschap zet alleen in op GGOR natuur voor Natura 2000-gebieden en op maatregelen om achteruitgang van natuurwaarden in Natura 2000 te voorkomen (conform Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Geen inzet op Natte Natuurparels en/of GGOR landbouw. Geen aanpak verdroging overige Ecologische Hoofd Structuur (EHS).
- **Wateraanvoer:** Het waterschap geeft geen geld uit aan het realiseren van extra aanvoercapaciteit via de Noordervaart (geen wettelijke verplichting).
- **Klimaatadaptatie:** Geen inzet op uitvoering klimaatadaptatie. Klimaatopgave onderzoeken in komende periode en invullen met projecten in periode 2022-2027 in aansluiting bij aard en tempo klimaatverandering en opgave uit landelijke kaders.
- **Instandhouden watersysteem:** Minimaal noodzakelijk maaionderhoud op niveau zoals is vastgelegd in Onderhoudsplan watergangen 2013. Preventief

onderhoud op kunstwerken beperken indien het risico op overlast bij uitval beperkt is. Cyclisch groot onderhoud uitvoeren met bestaand budget waarbij bestaande achterstanden oplopen.

Schoon Water

- **Waterkwaliteit:** De inspanningen voor de Kader Richtlijn Water (KRW) zijn beperkt en alleen gericht op wat nu echt moet. Het overgrote deel van de opgave laten we staan voor de periode 2022 – 2027, in de wetenschap dat er tegen die tijd mogelijk ook een discussie met hogere overheden kan plaatsvinden over het bijstellen van de KRW-doelstellingen. We doen tussen 2016 en 2021 gericht onderzoek naar de (kosten)effectiviteit van de uitgevoerde en geplande maatregelen, zodat de keuze voor de inzet in de laatste planperiode goed onderbouwd is. Agenderen bij het rijk dat generiek beleid ten aanzien van nutriënten aangescherpt moet worden en dat de landbouwsector wordt aangespoord om (zelf) stappen te zetten tot vermindering van de uit- en afspoeling van nutriënten (bijv. in kader Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, waarbij wij alleen opgaven aangeven). Aan nieuwe stoffen doen wij voorlopig niets, zolang dit niet wettelijk verplicht is.
- Het waterschap stopt met Actief Randenbeheer Brabant (ARB) en met programma “Schoon water voor Brabant”. Deze activiteiten zijn niet gestoeld op een wettelijke verplichting.
- **Afvalwater:** Het waterschap zuivert het afvalwater niet verder dan conform het Waterbesluit en de lozingsvergunningen nodig is. We ronden de renovatie van rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Den Bosch af zoals ingezet, bij andere zuiveringen doen we alleen wat technisch noodzakelijk is. Omdat we de Meerjarenafpraak Energie Efficiëntie (MJA-3) doelen al zullen halen met de reeds genomen maatregelen zoals omschreven in het Energie Efficiency Plan (EEP 2013-2016), ondernemen we geen verdere energiebesparende activiteiten behalve slibgisting en biogas op rwzi Den Bosch. We sturen op volbelasting van de rwzi's, breiden niet uit ten behoeve van nieuwe lozingen van bedrijfsafvalwater en passen alleen die innovaties toe die geld opleveren of besparen. Op het gebied van afvalwatertransport en -zuivering voeren we van het Bestuursakkoord Water alleen de 8% eigen besparing op jaarlijkse kosten door (dit is al “vanzelf” een gevolg van

3 Invulling van de alternatieven

de sobere invulling in dit alternatief) en wachten voor de resterende 5% op initiatief van de gemeenten.

- **Instandhouden waterketen:** Uit de bedrijfsvergelijking zuiveren van 2012 is gebleken dat we in dat jaar de beste kosten/prestatie verhouding hadden van alle waterschappen in Nederland. Als wordt ingeboet op de prestatie valt er wat te winnen in de kosten. Indien we lagere prestatiecijfers en een hogere kans op overschrijding van vergunningseisen willen accepteren, dan zou de exploitatie tegen dezelfde begroting als in 2012 (zonder inflatiecorrectie) mogelijk moeten zijn.
- **Zwemwater:** Het waterschap zorgt dat het zwemwater voldoet aan de wettelijke richtlijnen (zwemwaterrichtlijn).

Natuurlijk en Recreatief Water

- **Natuurlijk water:** Voor ecologische kwaliteit is het stand still principe van toepassing (verplichting uit KRW). Dit kan bereikt worden met instandhouding (waar nodig aangepast beheer en onderhoud). Anticiperend op mogelijke doelverlaging vanaf 2021 past het waterschap nu geen herinrichting toe. Dus geen inzet op beekherstel, natuurvriendelijke oevers, ecologische verbindingzones en vispassages.
- **Recreatie:** Het waterschap heeft geen wettelijke verplichting om de mogelijkheden voor recreatie / recreatief medegebruik te vergroten. Er wordt daarom geen geld uitgegeven gericht op het vergroten van de recreatieve mogelijkheden.

Overkoepelende thema's

- **Stedelijk water:** In de stad heeft het waterschap alleen een rol in het doorgaande (regionale) watersysteem en in de bescherming van bebouwd gebied tegen wateroverlast vanuit die doorgaande waterlopen. Zoals onder het programma veilig en bewoonbaar is beschreven worden de laatste wateroverlastknelpunten tussen 2016 en 2021 opgelost (verplichting uit Verordening Water). Binnen het stedelijk gebied worden geen nieuwe maatregelen / projecten opgepakt.
- **Gezondheid:** Op het vlak van gezondheid doen we datgene waartoe wij verplicht zijn. Dit zit in de reguliere taken: bescherming tegen overstromingen

en zuiveren van water. Hier wordt geen extra energie op gezet.

- Rond **slibverwerking** nemen we een afwachtende houding aan. Niet investeren in innovaties die zich nog niet bewezen hebben.

3.2 Huidig waterbeheerplan voortzetten

In dit alternatief gaan we door op de ingeslagen weg. Voor veel onderwerpen is al duidelijk wat er in de komende jaren zou moeten gebeuren. Dit pakken we op, maar wel met oog voor wat realistisch is.

Veilig en Bewoonbaar

- **Waterveiligheid:** Bijdrage aan het HWBP conform afspraken uit Bestuursakkoord Water. Verbeteren van dijkkring 58 (conform Waterwet tot waterveiligheidsnorm). Verbetering regionale waterkeringen volgens de toezegging aan provincie in 2018. Bijdrage aan 1 of 2 verkenningen voor waterveiligheid in integrale gebiedsontwikkeling langs de Maas.
- **Wateroverlast:** Als het gaat om wateroverlast treft het waterschap maatregelen waar dat kosteneffectief is. Als maatregelen treffen veel meer kosten met zich meebrengt dan dat het oplevert, dringen we aan bij de provincie om normen naar beneden toe bij te stellen. Inschatting is dat het waterschap 50% van de knelpunten oplost (met kleinschalige maatregelen en één of enkele aanvullende waterbergingslocaties) en dat voor 50% van de knelpunten de normen bijgesteld worden.
- **Instandhouden waterkeringen:** Als in 2018 de regionale keringen zijn verbeterd (zie kopje waterveiligheid) dan is na die tijd minder onderhoud nodig aan die regionale keringen (denk aan het herstel van te steile taluds).

Voldoende Water

- **GGOR:** Afronden van de ingezette GGOR natuurprojecten en programma GGOR landbouw. Geen inzet op overige EHS.
- **Wateraanvoer:** De wateraanvoer wordt geoptimaliseerd door waar nodig ook binnen ons watersysteem (beperkt) maatregelen te nemen om de grotere capaciteit die vanuit de Noordervaart kan worden geleverd te verspreiden door het gebied.

3 Invulling van de alternatieven

- **Klimaatadaptatie:** Uitvoeren van de kosteneffectieve maatregelen uit het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ) uitvoeringsprogramma, waaronder optimalisatie wateraanvoer via regionaal systeem, seizoensberging in wateraanvoergebieden, dynamisch peilbeheer, herinrichting beekdalen. Daarbij aansluiten bij de lopende trajecten als GGOR landbouw, beekherstel, aanpassen watersysteem als gevolg van uitbreiding aanvoer via Noordervaart en waterberging. Stimuleren van de bijdrage van gemeenten en sectoren (innovatie) aan uitvoeringsprogramma door de grenzen van het waterbeheer bij klimaatverandering te expliciteren (voorzieningenniveau, kansen- en risicokaarten).
- **Instandhouden watersysteem:** Door voortzetting van huidige beleidslijn verschuift een klein deel van de waterlopen naar duurzaam onderhoud waarbij minder frequent maaionderhoud nodig is. Voor inrichting van waterbergingsgebieden worden nieuwe geautomatiseerde stuwen aangelegd en voor GGOR worden handbediende objecten geautomatiseerd waardoor onderhoudskosten en budget voor vervangingsinvesteringen stijgt. Het wegwerken van baggerachterstanden wordt in huidig tempo voortgezet. Cyclisch groot onderhoud wordt uitgevoerd om geen nieuwe achterstanden te laten ontstaan.

Schoon Water

- **Waterkwaliteit:** Het waterschap blijft bij het Rijk agenderen dat landbouwemissies teruggedrongen moeten worden. De verantwoordelijkheid voor het verkleinen van emissies vanuit landbouwgebied ligt bij de landbouwsector zelf. Het waterschap participeert in enkele met de ZLTO geselecteerde pilots voor verbetering van de waterkwaliteit (nutriënten). Het waterschap betaalt alleen mee aan maatregelen die direct bijdragen aan de eigen opgaven (bijvoorbeeld tegengaan verdroging). We doen onderzoek naar de omvang van het probleem met nieuwe stoffen in effluent van de zuiveringen en naar een mogelijke aanpak.
- Het waterschap blijft participeren in Actief Randenbeheer Brabant en Programma Schoon Water voor Brabant.
- **Afvalwater:** Vanwege de hogere effluenteisen (t.o.v. Waterbesluit) vanuit de KRW gaat het waterschap de zuiveringsprocessen optimaliseren,

echter (vanwege de hoge kosten) zonder een vierde trap te bouwen. Op het gebied van afvalwatertransport en –zuivering voert het waterschap het Bestuursakkoord Water helemaal zelf uit (en zelfs nog iets meer) door 15% te besparen op de jaarlijkse kosten en zoveel mogelijk overeenkomsten met gemeenten te sluiten voor het beheer en onderhoud van de rioolgemaal. De lopende renovatie van de rwzi Den Bosch wordt afgerond en het waterschap voert ook de geplande technisch noodzakelijke renovatie van Oijen uit; daarnaast start de geplande renovatie van de rwzi Land van Cuijk. Hoewel het waterschap de MJA-3 doelen al zal halen met de reeds genomen energiebesparende maatregelen, gaan we ook de wat verder gaande doelen (ook CO₂-emissie terugdringen) van het klimaatakkoord trachten te behalen. Ook gaat het waterschap meer *N en P terugwinnen op de rwzi's Aarle-Rixtel en Land van Cuijk. Voor het verwerken van nieuwe lozingen van bedrijfsafvalwater gaat het waterschap maatwerk leveren aan bedrijven. We passen kansrijke innovaties toe.

- **Instandhouden waterketen:** Uit de bedrijfsvergelijking zuiveren van 2012 is gebleken dat waterschap Aa en Maas in dat jaar de beste kosten/prestatie verhouding had van alle waterschappen in Nederland. Om dit te handhaven zal minimaal de exploitatiebegroting van 2012 (met inflatiecorrectie) moeten worden gehandhaafd voor de komende jaren. Daarnaast zal uiteraard binnen dit scenario worden doorgegaan met continu verbeteren (o.a. lean six sigma) om te blijven zoeken naar een verbetering van de zuiveringsprestaties en verlaging van de kosten op de langere termijn.
- **Zwemwater:** Het waterschap zorgt dat het zwemwater voldoet aan de wettelijke richtlijnen (zwemwaterrichtlijn).

Natuurlijk en Recreatief Water

- **Natuurlijk water:** In het WBP 2010 – 2015 is ervoor gekozen om circa 20% van de totale opgave voor KRW-ecologie op te pakken. Hiervoor is gekozen in de veronderstelling dat in deze eerste planperiode tijd nodig is om op te starten en ervaring op te doen, zodat in de twee planperioden die daarna volgen een groter percentage kan worden opgepakt. Die 20% is ook het resultaat van een realiteitstoets voor het WBP 2010 – 2015: wat is een reële workload voor het waterschap? Een logisch vervolg

3 Invulling van de alternatieven

voor de periode 2016 – 2021 is dat er nu meer dan 20% van de opgave wordt opgepakt en maximaal 40% van de oorspronkelijke opgave. Uitgaande van een reële opgave wordt er in dit alternatief voor gekozen om nu 30% van de oorspronkelijke opgave van beekherstel, natuurvriendelijke oevers, ecologische verbindingzones en vispassages op te pakken. Daarmee resteert dus 50% van de KRW-opgave ecologie voor de laatste planperiode.

- **Recreatie:** Net als in de huidige planperiode wordt een beperkt budget uitgetrokken voor recreatie.

Overkoepelende thema's

- **Stedelijk water:** De laatste wateroverlastknelpunten in bebouwd gebied worden aangepakt. De urgente waterkwaliteitsproblemen zijn in 2015 opgelost. Daarmee resteren feitelijk geen opgaven voor het waterschap in het bebouwd gebied. In de nieuwe WBP-periode wordt bepaald of er ontwikkelingen zijn die leiden tot een nieuwe opgave (bv als gevolg van klimaatverandering). Dit levert nog geen maatregelen op in de periode 2016-2021.
- **Gezondheid:** Aandacht voor onderwerpen zoals gezondheid wordt vooral gezocht in de communicatie, niet door extra geld voor maatregelen uit te trekken. Er wordt uiteraard wel invulling gegeven aan de reguliere taken die invloed hebben op gezondheid.
- Rond **slibverwerking** investeren we in de huidige installatie, zodat we aan regelgeving blijven voldoen en de installatie nog zo lang mogelijk meegaat.

3.3 Regio Centraal

In dit alternatief wordt water nadrukkelijk gezien als onderdeel van de bredere leefomgeving. Naast de wettelijke watertaken is het in dit alternatief ook heel belangrijk om met ons waterbeheer in te spelen op wensen uit de regio. Het waterschap trekt zoveel mogelijk samen op met initiatieven van haar regiopartners.

Veilig en Bewoonbaar

- **Waterveiligheid:** Het doelbereik voor waterveiligheid staat voor het waterschap nog steeds voorop, maar het waterschap heeft veel oog voor realisatie van andere doelen in de regio. De landelijke nieuwe norm

(Deltabeslissing 2014/2015) zorgt voor een goede bescherming die van belang is voor het vestigingsklimaat in de regio. Het realisatietempo is echter ondergeschikt aan het optimaal benutten van ruimtelijke kansen die een impuls voor de omgevingskwaliteit of de regionale economie vormen. Bij regionale keringen hoort een hogere overstromingsfrequentie dan bij primaire keringen. De kans dat bewoners en bedrijven hierdoor overlast ondervinden is dus groter. Dit vraagt om een voortvarende uitvoering van de regionale dijkverbetering zodat dit conform de interne planning uiterlijk in 2017 gereed is. Doorvertaling van de risicobenadering naar regionale keringen vindt versneld plaats, met mogelijk een actualisatie en verhoging van de norm in de planperiode tot gevolg. Bij de calamiteitenbestrijding en de samenwerking met de veiligheidsregio krijgt een overstroming vanuit het regionale systeem extra aandacht door bijvoorbeeld m.b.v. een Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS) schade en overlast voor de regio tot een minimum te beperken. Hierbij is ook aandacht voor de aspecten waterkwaliteit en volksgezondheid.

- **Wateroverlast:** De opgave wateroverlast in bebouwd gebied is grotendeels al afgerond in 2015. De laatste punten volgen na 2015, omdat daar samen opgetrokken wordt met initiatieven van partners (bijv. bedrijventerrein Heesch-West). De opgave in landbouwgebied wordt voortvarend opgepakt. Het waterschap gaat ervoor om overal in landbouwgebied de normen voor wateroverlast te halen. Alleen als de uitgaven om de norm te halen echt substantieel hoger zijn dan de baten (voorkomen schade), zal de provincie gevraagd worden de normen bij te stellen. 80% van de knelpunten wordt opgelost. 20% vraagt om normbijstelling.
- **Instandhouden waterkeringen:** Pachters worden gefaciliteerd (het waterschap onderhoudt rasters en draagt zorg voor onkruidbestrijding).

Voldoende water

- **GGOR:** Natuur en landbouw liggen vervlochten in het gebied: het onderscheid tussen GGOR natuur en landbouw heffen we op. We kiezen projectgrenzen die aansluiten op de beleving van de regio dus niet per definitie op stroomgebieden (optimale en integrale invulling van verschillende doelen in een gebied). Prioritering van gebieden (landbouw en natuur) laten we aan de regio. Dit kan ook betekenen dat een

3 Invulling van de alternatieven

natuurgebied dat behoort tot overige EHS prioriteit krijgt. De wateraanvoer wordt met de partners geoptimaliseerd door een investeringsprogramma te maken waarin maatregelen op regionaal niveau goed zijn afgestemd op maatregelen op bedrijfs- en perceelsniveau.

- **Klimaatadaptatie:** Uitvoeren van met regio overeengekomen maatregelen uit het DHZ-uitvoeringsprogramma, waaronder optimalisatie wateraanvoer via regionaal systeem, seizoensberging in wateraanvoergebieden, dynamisch peilbeheer, herinrichting beekdalen. Stimuleren van de bijdrage van gemeenten en sectoren door de grenzen van het waterbeheer bij klimaatverandering te expliciteren (voorzieningenniveau, kansen- en risicokaarten). Bijdragen (financieel, personeel, beleidsmatig) in initiatieven van gemeenten en sectoren conform DHZ-uitvoeringsprogramma (groenblauwe structuren in stedelijk gebied, afkoppelen riolering verhard oppervlak, waterbuffers in natuurgebieden, waterconservering door de landbouw, waterbesparing door sectoren: hergebruik proces- en afvalwater, efficiënter beregenen etc.).
- **Instandhouden watersysteem:** 25% van systeemoptimalisatie bereiken waardoor waterdoelen gehaald wordt met minder frequent onderhoud (duurzaam onderhoud) en veiligheid geborgd wordt door breed te rijden met onderhoudsmateriaal. Regio wordt ondersteund bij het lokaal verwerken van maaisel. Extra medewerkers Beheer en Onderhoud actief in het gebied voor op gebied afgestemd peilbeheer. In overleg met de regio worden achterstanden in groot onderhoud weggewerkt. Cyclisch groot onderhoud wordt uitgevoerd om geen nieuwe achterstanden te laten ontstaan.

Schoon water

- **Oppervlaktewaterkwaliteit:** Het waterschap streeft verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit na. Niet alleen omdat dit vanuit de KRW-chemie verlangd wordt, maar vooral omdat dit bijdraagt aan een verbeterde leefomgeving. Naast het waterschap zelf kan de landbouw een belangrijke impuls geven aan de verbetering van de waterkwaliteit. We zetten daarom volop in op samenwerking met de agrarische sector onder de paraplu van het LTO-plan 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer'. Het waterschap geeft de sector de ruimte om in een gebiedsgerichte aanpak samen met het waterschap

invulling te geven aan het oplossen van landbouw gerelateerde wateropgaven: waterkwaliteit (KRW), wateroverlast, GGOR landbouw, een robuust watersysteem dat is aangepast op klimaatverandering (DHZ), in co-creatie. Hier hoort ook een financiële stimulans vanuit het waterschap bij.

- Als het gaat om nieuwe stoffen zetten we hier versneld actie op (zie ook afvalwater).
- Het waterschap blijft participeren in Actief Randenbeheer Brabant en Programma Schoon Water voor Brabant. Dit zijn juist het type projecten waarin wij samen met onze partners oplossingen vinden voor waterproblemen.
- **Afvalwater:** Op het gebied van afvalwatertransport en -zuivering voeren we van het Bestuursakkoord Water de 10% eigen besparing op de jaarlijkse kosten uit en trekken verder zoveel mogelijk met gemeenten op in het realiseren van de overige 5%. Ook sluiten we zoveel mogelijk overeenkomsten met gemeenten voor het beheer en onderhoud van hun rioolgemalen. We ronden de lopende renovatie van de rwzi Den Bosch af en voeren ook de geplande technisch noodzakelijke renovatie van Oijen uit; daarnaast starten we de geplande renovatie van de rwzi Land van Cuijk. Voor onze bijdrage aan de volksgezondheid kiezen we voor een actieve participatie in onderzoek en/of pilots t.b.v. medicijnenverwijdering. Het waterschap zet niet in op mestverwerking op of bij onze rwzi's. Verder gaan wij bedrijven ontzorgen in hun afvalwaterzuiveringsbehoefte via maatwerk of op onze rwzi's.
- **Instandhouden waterketen:** Dit alternatief heeft relatief weinig gevolgen voor het zuiveringsbeheer. Weliswaar zijn er voordelen in de keten te behalen, maar deze worden op het moment ook al ingecalculeerd en de financiële voordelen liggen op het moment vaak bij de gemeentes waarmee wordt samengewerkt. Inschatting is dat minimaal de exploitatiebegroting van 2012 (met inflatiecorrectie) zal moeten worden gehandhaafd. Het ontzorgen van bedrijven in hun afvalwaterzuiveringsbehoefte kan wel gepaard gaan met extra benodigde investeringen en daarmee met toenemende exploitatielasten.
- **Zwemwater:** Weliswaar voldoet al ons zwemwater aan de richtlijnen, toch zijn er diverse plassen waar soms problemen met blauwalg of botulisme optreden. Dit gebeurt met name in warme periodes, juist als er gezwommen wordt. In dit alternatief worden samen met andere partijen die hier een verantwoordelijkheid in hebben (provincie en

3 Invulling van de alternatieven

eventueel gemeenten) maatregelen getroffen om de kans op die problemen met blauwalg of botulisme te beperken.

Natuurlijk en Recreatief Water

- **Natuurlijk Water:** Beekherstel, ecologische verbindingzones, natuurvriendelijke oevers en vispassages doen we daar waar het bijdraagt aan een verbeterde leefomgeving en waar het goed samengaat met andere regionale ambities. We zoeken hierbij aansluiting bij behoeften van de regio. Als een beekherstelproject samen op kan lopen met realisatie van een nieuwbouwwijk of aanleg van een nieuwe weg in de periode na 2027, dan wachten we die samenwerkingskansen af. Ook in dit alternatief pakken we circa 30% van de oorspronkelijke KRW-ecologie opgave op, zodat 50% resteert voor de periode na 2021. Het verschil met alternatief 2 zit vooral in waar de projecten worden opgestart en in de invulling van de projecten (zie volgende punt).
- **Recreatie:** Focus op groenblauwe structuren rondom stedelijk gebied met “aaibare” soorten, niet per se ten behoeve van KRW-doelen, maar wel geschikt als uitloopgebied, recreatie gebied. Verbreden recreatie mogelijkheden voor bijvoorbeeld wandelen, vissen en kanoën. Het waterschap zal de prijswinnende ideeën uit de prijsvraag “Dijkdenken” implementeren en zo recreatief medegebruik stimuleren. Creatieve oplossingen vinden voor conflicterende wensen van agrariërs en natuurlijke/ recreatieve inrichting.

Overkoepelende thema's

- Voor **stedelijk water** ligt de focus op een bijdrage aan gezondheid, duurzame inrichting van de stad en waterbeleving. Het waterschap investeert hier in projecten waar de regio om vraagt. Hiervoor zal een budget gereserveerd worden.
- **Gezondheid:** Een belangrijk item in dit alternatief is gezondheid. Dit komt terug in de activiteiten rond Schoon Water, maar ook in het budget voor stedelijk water, waarmee we aan een verbeterde leefomgeving bij kunnen dragen.
- Rond **slibverwerking** gaan we met onze partners in de regio op zoek naar slimme regionale alternatieven voor de centrale slibverwerking. Investeren in innovatie is noodzakelijk om niet achterop te raken.

3.4 Volledig gaan voor kaders vanuit Europa, rijk en provincie

Het waterschap is een uitvoerende overheid. Wat het waterschap moet doen, wordt door de hogere overheden bepaald. Europa stelt eisen via onder andere de Kaderrichtlijn Water, Natura 2000, Richtlijn Overstromingsrisico's. Het rijk stelt eisen via bijvoorbeeld de 5e Nitraatrichtlijn, EHS. De provincie bepaalt kaders via Structuurvisie Ruimtelijke Ordening, Provinciaal Waterplan en stelt eisen via Verordeningen. Het waterschap staat aan de lat om voor het eigen (water)deel deze eisen in te vullen. We gaan voor het invullen van de wettelijke zaken, nakomen van bestuurlijke afspraken en dat volledig conform planning.

Veilig en Bewoonbaar

- **Waterveiligheid:** Voor waterveiligheid zijn - vooralsnog - de nationale kaders leidend. Realisatie van de nieuwe waterveiligheidsnormen en aanpak van piping staan daarbij voorop. Dit gebeurt volgens landelijk bepaalde HWBP-prioriteringscriteria. Realisatie van projecten uit dit programma binnen nationaal bepaald budget en planning staat voorop. Een extra bijdrage vanuit het waterschap om tijdige realisatie van de nationale waterveiligheidsopgave mogelijk te maken (voldoen aan de norm in 2050) past in volledig gaan voor de hogere kaders. We houden daarom rekening met een extra jaarlijkse HWBP-bijdrage. De verbetering van de regionale keringen wordt volgens toezegging aan de provincie in 2018 gerealiseerd.
- **Wateroverlast:** We hebben wettelijk vastgelegde normen voor wateroverlast (Verordening Water) en het waterschap zorgt ervoor dat het waterschap uiterlijk in 2021 die normen haalt. Normen worden dus niet naar beneden bijgesteld, 100% van de wateroverlastopgave wordt ingevuld.
- **Instandhouden waterkeringen:** Verbinding met inrichting, minder te besteden aan onderhoud door robuuste en duurzame inrichting.

3 Invulling van de alternatieven

Voldoende Water

- **GGOR:** Waterschap werkt aan voldoende water voor de huidige GGOR natuur projecten en de GGOR landbouw projecten. Voor overige EHS zetten we in de komende planperiode samen met de provincie in op het in beeld brengen van de hydrologisch opgave. We treffen nog geen maatregelen voor de overige EHS. We zorgen voor een snelle aanpassing van het watersysteem om de extra wateraanvoer via de Noordervaart vanaf 2018 te kunnen benutten onder de voorwaarde dat geen verslechtering optreedt in de ecologische kenmerken van de KRW-waterlichamen.
- **Klimaatadaptatie:** Uitvoeren van vanuit Deltafonds ge-co-financierde maatregelen uit het DHZ-uitvoeringsprogramma, waaronder optimalisatie wateraanvoer via regionaal systeem, seizoensberging in wateraanvoergebieden, dynamisch peilbeheer, herinrichting beekdalen. Stimuleren van de bijdrage van gemeenten en sectoren door de grenzen van het waterbeheer bij klimaatverandering te expliciteren (voorzieningenniveau, kansen- en risicokaarten). Bijdragen (financieel, personeel, beleidsmatig) in initiatieven van gemeenten en sectoren conform DHZ-uitvoeringsprogramma (groenblauwe structuren in stedelijk gebied, afkoppelen riolering verhard oppervlak, waterbuffers in natuurgebieden, waterconservering door de landbouw, waterbesparing door sectoren: hergebruik proces- en afvalwater, efficiënter beregenen etc.).
- **Instandhouden Watersysteem:** 50% van systeemoptimalisatie bereiken waardoor waterdoelen gehaald worden met minder frequent onderhoud (duurzaam onderhoud) en veiligheid geborgd wordt door breed te rijden met onderhoudsmateriaal. Regio wordt ondersteund bij het lokaal verwerken van maaisel. Extra medewerkers Beheer en onderhoud actief in het gebied voor optimaal peilbeheer. Achterstanden groot onderhoud worden binnen planperiode weggewerkt. Cyclisch groot onderhoud wordt uitgevoerd om geen nieuwe achterstanden te laten ontstaan.

Schoon Water

- **Oppervlaktewaterkwaliteit:** Bij het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit is het halen van de KRW-doelen leidend. Er wordt van uitgegaan dat de landbouwsector conform het nationale mestbeleid

nadrukkelijk aan zet is om 'equivalente maatregelen' tot vermindering van nutriëntenbelasting te nemen. Het waterschap neemt actief deel aan regionale maatregelen, waarmee de restopgave (wat resteert na generiek beleid) zoveel mogelijk wordt opgelost.

- Als het gaat om nieuwe stoffen brengen we dit probleem in beeld en bepaalt het waterschap een goede aanpak. Hiermee anticipeert het waterschap op regelgeving rond die nieuwe stoffen.
- Het waterschap blijft participeren in Actief Randenbeheer Brabant en Programma Schoon Water voor Brabant, omdat dit bijdraagt aan het bereiken van de KRW-doelstellingen.
- **Afvalwater:** We gaan onze zuiveringsprocessen optimaliseren om aan de te verwachten strengere KRW-effluenteisen te voldoen (eventueel met een vierde trap erbij). Op het gebied van afvalwatertransport en -zuivering voeren we het Bestuursakkoord Water helemaal uit door 15% te besparen op de jaarlijkse kosten en zoveel mogelijk overeenkomsten met gemeenten te sluiten voor het beheer en onderhoud van hun rioolgemaal. We ronden de lopende renovatie van de rwzi Den Bosch af en voeren ook de geplande technisch noodzakelijke renovatie van Oijen uit; daarnaast starten we de geplande renovatie van de rwzi Land van Cuijk. Dit om te allen tijde te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen tot robuuste en betrouwbare afvalwaterzuivering conform BBB. Hoewel we de MJA-3 doelen al zullen halen met de reeds genomen energiebesparende maatregelen, gaan we ook de wat verder gaande doelen (ook CO2-emissie terugdringen) van het klimaatakkoord trachten te behalen. Ook gaan we in het kader van de Routekaart Afvalwater meer *N en P terugwinnen op rwzi's Aarle-Rixtel en Land van Cuijk. We ontwikkelen alleen nieuwe marktproducten/innovaties waar duidelijke regelgeving voor is.
- **Instandhouden waterketen:** Gelet op de extra investeringen op de zuiveringen die nodig zijn om de KRW-effluenteisen te halen, zullen de exploitatielasten wat stijgen. Kleine plus op de exploitatiebegroting van 2012 (met inflatiecorrectie).

3 Invulling van de alternatieven

- **Zwemwater:** Het waterschap zorgt dat het zwemwater voldoet aan de wettelijke richtlijnen (zwemwaterrichtlijn).

Natuurlijk en recreatief Water

- **Natuurlijk water:** Er zijn nog twee waterbeheerplan-planperiodes tot en met 2027, dus is het zaak om tot en met 2021 de helft van de resterende KRW-opgave op te pakken (voor wat betreft het 'deel' van het waterschap). Dit betreft dus circa 40% van de oorspronkelijke opgave rond beekherstel, ecologische verbindingzones, vispassages en natuurvriendelijke oevers. Naar verwachting wordt met het uitvoeren van 100% van het in 2009 bedachte maatregelpakket tot en met 2027 de KRW-doelstellingen nog niet gehaald. Er wordt uitgezocht welke aanvullende maatregelen nodig zijn en hiervan wordt alvast de helft opgepakt.
- **Recreatie:** Net als in huidige planperiode wordt een beperkt budget uitgetrokken voor recreatie.

Overkoepelende thema's

- **Stedelijk water:** De laatste wateroverlastknelpunten in bebouwd gebied worden aangepakt. De urgente waterkwaliteitsproblemen zijn in 2015 opgelost. Daarmee resteren feitelijk geen opgaven voor het waterschap in het bebouwd gebied. In de nieuwe WBP-periode wordt bepaald of er ontwikkelingen zijn die leiden tot een nieuwe opgave (bv als gevolg van klimaatverandering, conform kaders uit deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie). Dit levert nog geen maatregelen op in de periode 2016-2021.
- Aandacht voor onderwerpen als **gezondheid** worden ons niet opgelegd door hogere overheden en komen in dit alternatief daarom niet als zodanig terug (wel indirect via bijvoorbeeld waterkwaliteit).
- Rond **slibverwerking** investeren we in de huidige installatie, zodat we aan regelgeving blijven voldoen en de installatie nog zo lang mogelijk meegaat.

4.1 Detailniveau

Het detailniveau van de m.e.r. sluit aan bij het abstractieniveau van het waterbeheerplan. Het waterbeheerplan is een plan op tactisch niveau, waarin wordt uitgewerkt welke type maatregelen in de planperiode (2016-2021) worden genomen om de doelen (bijvoorbeeld normen) te behalen. De kwantificering en locatieaanduiding van de typen maatregelen zijn globaal. Dit detailniveau geldt zowel voor de effectbeschrijving als voor de alternatiefontwikkeling. De effecten van de alternatieven worden beschreven ten opzichte van de autonome situatie in 2021. De alternatieven geven een invulling van het waterbeheerplan met opgaven op hoofdlijnen. De effecten worden dan ook op hoofdlijnen bepaald (kwalitatief).

4.2 Beoordelingskader

Het beoordelingskader bevat de thema's waarop de effecten van de alternatieven bepaald worden.

De alternatieven worden beoordeeld op de mate waarin de wettelijke taken (de normen) bereikt worden. Dit zijn ondermeer de veiligheidsnormen en KRW-normen. Daarnaast worden de alternatieven beoordeeld op hun effecten (consequenties) op de omgeving en de kosten van de alternatieven. De effecten worden kwalitatief beoordeeld, waarbij het beoordelingskader op de volgende pagina wordt voorgesteld.

4 De te onderzoeken effecten

Beleidsthema	Criteria	Wettelijke taak/ afspraak
Doelbereik Veilig en Bewoonbaar	Waterveiligheid Wateroverlast	Wettelijke inspanningsverplichting Wettelijke inspanningsverplichting
Doelbereik Voldoende Water	Verdrogingsbestrijding landbouw Verdrogingsbestrijding natuur Adaptatie klimaatsverandering	Effect Wettelijke inspanningsverplichting voor N2000, overige gebieden effect Effect
Doelbereik Natuurlijk Water	Ecologische kwaliteit (KRW-norm)	Wettelijke inspanningsverplichting
Doelbereik Schoon Water	Chemische kwaliteit (KRW-norm) Zuiveringsrendement Diffuse bronnen Zwemwaterkwaliteit Kwaliteit stedelijk water	Wettelijke inspanningsverplichting Wettelijke inspanningsverplichting Effect Wettelijke inspanningsverplichting Effect
Landschap	Landschappelijke kwaliteit	Effect
Duurzaamheid	Kansen voor terugwinnen grondstoffen Kansen voor winning energie Toekomstbestendigheid (deltascenario's)	Effect Effect Effect
Natuur	Invloed op natuurdoelstellingen N2000 gebieden Invloed op ecologische relaties	Effect Effect
Kosten	Kapitaalslasten Personeelslasten Goederen en diensten	Effect Effect Effect
Risico's	Juridische haalbaarheid Risico voor calamiteiten (hoogwater, overlast, kwaliteit, droogte)	Effect, relatieve beoordeling tussen de alternatieven
Bijdrage aan maatschappij	Flexibiliteit om in te spelen op wensen Kansen voor recreatie Bijdrage aan gezondere leefomgeving Zichtbaarheid waterschap Betrouwbaarheid van het waterschap als partner	Effect Effect Effect Effect Effect

De beoordeling vindt plaats in vijf categorieën:

- ++** Positieve ontwikkelingen, de norm of doelstelling wordt zeker gehaald
- +** Ontwikkelingen gaan de goede kant op, de norm of doelstelling wordt waarschijnlijk gehaald
- 0** Of de norm of doelstelling behaald wordt is onzeker.
- De norm of doelstelling wordt waarschijnlijk niet gehaald.
- —** De norm of doelstelling wordt zeker niet gehaald

Er wordt geen weging van de effecten voor verschillende thema's toegepast. Alle effecten wegen in de MER even zwaar. Het is aan de besluitvormers (Algemeen Bestuur van het waterschap) om in de besluitvorming de nadruk te leggen op de effecten die men het belangrijkst vindt.

5.1 Stapsgewijze besluitvorming

De interactie tussen de m.e.r. en het waterbeheerplan is intensief en leidt stapsgewijs tot de vaststelling van het waterbeheerplan. De eerste stap is het vaststellen van de benodigde inhoud van het MER. Met andere woorden: op basis van welke informatie een besluit genomen wordt. Met het vaststellen van deze notitie Reikwijdte en detailniveau wordt dit besluit genomen. De tweede stap is de keuze van het voorkeursalternatief (voorkeursinvulling van het waterbeheerplan) op basis van de inhoud van het MER. De derde stap is het vaststellen van het ontwerp waterbeheerplan. De laatste stap is het vaststellen van het definitieve waterbeheerplan.

In deze notitie Reikwijdte en detailniveau staan de mogelijke manieren waarop het waterbeheerplan ingevuld wordt weergegeven in de vorm van de alternatieven. De notitie wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB) van het waterschap dat daarmee de opdracht voor de MER formuleert. In de opdracht worden de reikwijdte (de alternatieven) en het detailniveau van de beoordeling van de alternatieven vastgesteld. Het MER geeft de informatie zoals het AB middels deze opdracht gevraagd heeft. Het Algemeen Bestuur heeft vervolgens de juiste en voldoende informatie beschikbaar om een voorkeursalternatief te kiezen. Het Algemeen Bestuur kiest een voorkeursalternatief / voorkeursinvulling van het waterbeheerplan op basis van de in het MER onderzochte alternatieven en hun effecten op kosten en milieu. Overigens zal dit naar verwachting niet één op één een compleet alternatief zijn zoals dat in deze notitie is beschreven, maar een samengesteld alternatief met ingrediënten uit meerdere van de alternatieven uit deze notitie.

Tegelijkertijd met de zienswijze procedure voor het ontwerp waterbeheerplan zal het MER beschikbaar zijn voor zienswijzen (inspraak).

5.2 Bevoegd Gezag

Het bevoegd gezag, de beslissende instantie, voor het waterbeheerplan en de bijbehorende m.e.r. is het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas. De initiatiefnemer is het Dagelijks Bestuur van het waterschap.

5.3 Procedure stappen voor de m.e.r. en het waterbeheerplan

Voor het waterbeheerplan volgt het waterschap de uitgebreide m.e.r.-procedure. Deze procedure wordt in deze paragraaf beschreven.

Deze notitie Reikwijdte en detailniveau wordt toegestuurd aan belanghebbende instanties zoals collega-overheden en belangengroeperingen. Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld om zienswijzen naar voren te brengen. Tegelijkertijd wordt de Commissie m.e.r. gevraagd om advies uit te brengen.

Bij het opstellen van het MER wordt rekening gehouden met het ingebrachte advies van de Commissie en de ingediende zienswijzen.

Het Algemeen Bestuur van het waterschap kiest op basis van een concept MER haar voorkeursalternatief. Deze wordt uitgewerkt in het waterbeheerplan. Wanneer het voorkeursalternatief afwijkt van een van de gestelde alternatieven zal dit alternatief ook in het MER worden onderzocht.

Het ontwerp-waterbeheerplan en het MER worden ter inzage gelegd. De Commissie m.e.r. wordt opnieuw gevraagd om advies uit te brengen. Uiteindelijk wordt het definitieve WBP en MER vastgesteld. Hierbij wordt aangegeven hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen, wat is overwogen over de in het MER beschreven alternatieven, over de zienswijzen en over het advies van de Commissie m.e.r. Ook geeft het bevoegd gezag aan hoe burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken. Verder wordt vastgesteld hoe en wanneer er geëvalueerd wordt.

Het besluit/waterbeheerplan wordt bekendgemaakt. De bekendmaking vindt in principe plaats op de manier zoals dat in de wet staat. Op grond hiervan wordt het besluit genomen. Ook wordt het besluit medegedeeld aan de adviseurs, de overheidsorganen die bij het besluit zijn betrokken en degenen die zienswijzen hebben ingediend.

Het waterschap evalueert de werkelijk optredende milieugevolgen zoals dat beschreven is in de evaluatieparagraaf bij het MER.

Waterschap Aa en Maas/Plan m.e.r. Waterbeheerplan 2016-2021 Aa en Maas

Opdrachtgever : Waterschap Aa en Maas

Project : Plan m.e.r. Waterbeheerplan 2016-2021 Aa en Maas

Auteur : Marinette Mul (Royal HaskoningDHV)

Bijdrage : Patrick Oomens, Erik Oomen, Rienk Schaafsma
en thematrekkers

Datum : 14 januari 2014

	Waterveiligheid	Wateroverlast	Voldoende Water	Bodem en Grondwater	Afvalwater
Europese richtlijnen	Richtlijn overstromingsrisico's		Grondwaterrichtlijn Kaderrichtlijn water	Kaderrichtlijn water	Richtlijn stedelijk afvalwater IPPC-richtlijn 96/61 (niet-stedelijk afvalwater)
Nationale wetgeving	Waterwet, Barro Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening	Waterwet	Waterwet Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening	Implementatiewet KRW, AWB, Wet bodembescherming, Waterwet, BKMW	Waterwet
Nationale plannen					
Nationale bestuursakkoorden		2001 WB 21 ^e eeuw 2003 NBW 2007 NBW actueel		Landelijk convenant bodem- ontwikkelingsbeleid Bestuursakkoord water	NBW (2x) Bestuursakkoord Water MJA3
Provinciale verordeningen	Verordening Water	Verordening Water Verordening Ruimte	Verordening Water		
Provinciale plannen	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan
Provinciale bestuursakkoorden		2 ^e Bestuursovereenkomst	2 ^e Bestuursovereenkomst	2 ^e Bestuursovereenkomst	
Regionale bestuursakkoorden					
Waterschapsverordeningen	Keur	Keur	Keur	Keur	
Waterschapsplannen en bestuursakkoorden	WBP	WBP	WBP	WBP	WBP Afvalwaterakkoorden Samenwerkingscontracten

	Waterkwaliteit	Natuurlijk en recreatief water	Water en ruimte	Klimaatadaptatie	Stedelijk water
Europese richtlijnen	10 Europese richtlijnen, w.o. KRW, Nitraatrichtlijn en Drinkwaterrichtlijn	Kaderrichtlijn Water Vogel&Habitatrichtlijn			KRW
Nationale wetgeving	Implementatiewet KRW, Waterwet, BKMW, PAS, Lozingenbesluit, e.a.	Natuurbeschermingswet Flora en Faunawet Visserijwet	Wet en Besluit Ruimtelijke Ordening, Barro	Deltawet	Waterwet, BKMW
Nationale plannen	Stroomgebiedsbeheerplan	Nationaal waterplan		Nationaal Waterplan Deltaprogramma	
Nationale bestuursakkoorden			WB 21 ^e eeuw, NBW (2x) Bestuursakkoord Water		NBW (2x) Bestuursakkoord Water
Provinciale verordeningen		Verordening Water Verordening Ruimte	Verordening Ruimte Verordening Water		Verordening Water
Provinciale plannen	Provinciaal Waterplan	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan Structuurvisie RO	Provinciaal Waterplan	Provinciaal Waterplan
Provinciale bestuursakkoorden	KRW Synergie subsidie	2 ^e Bestuursovereenkomst Manifest EHS			
Regionale bestuursakkoorden	Instellingsbesluit RBOM en Projectteam KRW Maas				
Waterschapsverordeningen		Keur	Keur		
Waterschapsplannen en bestuursakkoorden	WBP	WBP Nota recreatief medegebruik	WBP	WBP	WBP

Bijlage 2

De 4 alternatieven naast elkaar

	Hoogst noodzakelijk waterbeheer (1)	Huidig waterbeheerplan doorzetten (2)	Regio Centraal (3)	Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en Provincie (4)
Veilig en Bewoonbaar				
Bijdrage HWBP	Ja	Ja	Ja	Ja + reservering extra bijdrage HWBP
Dijkring 58	Verbeteren	Verbeteren	Verbeteren	Verbeteren
Regionale keringen	Doorschuiven	Aanpakken	Versneld aanpakken	Aanpakken
Wateroverlast Bebouwd gebied	Aanpakken	Aanpakken	Aanpakken	Aanpakken
Wateroverlast landelijk gebied	Normen bijstellen	50% oplossen	80% oplossen	100% oplossen
Instandhouden waterkeringen	Uitstel investeringen	Minder kosten door aanpak keringen	Extra kosten, faciliteren pachters	Minder kosten door aanpak keringen

	Hoogst noodzakelijk waterbeheer (1)	Huidig waterbeheerplan doorzetten (2)	Regio Centraal (3)	Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en Provincie (4)
Voldoende Water				
Natura 2000	Voorkomen achteruitgang	Afronden huidige projecten, bepalen restopgave	Afronden huidige projecten, bepalen restopgave	Afronden huidige projecten, start met restopgave
Overige Natte Natuurparels	Vertragen / ter discussie stellen	Afronden huidige projecten, bepalen restopgave	Afronden huidige projecten, bepalen restopgave	Afronden huidige projecten, start met restopgave
Overige EHS	Niet aanpakken	Niet aanpakken	Niet aanpakken, tenzij regio erom vraagt	Bepalen opgave
GGOR Landbouw	Stopzetten	In hele gebied aanpakken	Prioriteren met regio	In hele gebied aanpakken
Wateraanvoer	Geen investering in aanvoer via Noordervaart	Investeren in watersysteem	Investeren in watersysteem	Investeren in watersysteem
Klimaatadaptatie	Onderzoek	Oppakken kosten-effectieve maatregelen uitv progr	Oppakken door regio gewenste maatregelen uitv progr	Oppakken alle maatregelen uit uitvoeringsprogr DHZ
Instandhouden watersysteem	Minimaal, achterstanden lopen op	Meer duurzaam onderhoud, toename kosten, geleidelijk wegwerken achterstand	Zie 2 + Extra medewerkers B&O	Zie 3 + versneld wegwerken achterstanden

Bijlage

De 4 alternatieven naast elkaar

	Hoogst noodzakelijk waterbeheer (1)	Huidig waterbeheerplan doorzetten (2)	Regio Centraal (3)	Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en Provincie (4)
Schoon water				
*N en P rwzi	Waterbesluit leidend, gericht op wat technisch nodig is	Optimaliseren zuiveringen, maar geen 4 ^e trap	Optimaliseren zuiveringen, waar nodig met 4 ^e trap	Optimaliseren zuiveringen, waar nodig met 4 ^e trap
*N en P landbouw	Inzet op generiek beleid, niet meedoen in pilots DAW	Inzet op generiek beleid. Wel meedoen in pilots. Alleen meebetalen aan waterschapsdoelen	Inzet op co-creatie met landbouw. Financiële bijdrage waterschap	Inzet op generiek beleid. Actief oppakken restopgave met partners. Financiële bijdrage ws
Nieuwe Stoffen	Geen inzet	Onderzoek + bepalen aanpak	Actieve inzet in onderzoek / pilots	Onderzoek + bepalen aanpak
Actiefrandenbeheer	Geen bijdrage meer	Blijven bijdragen afhankelijk v evaluatie	Blijven participeren	Blijven participeren
Schoon Water voor Brabant	Geen bijdrage meer	Blijven participeren	Blijven participeren	Blijven participeren
Energie	Alleen doorzetten acties rwzi Den Bosch	Inzet op alle doelen klimaatakkoord (Bv CO2)	Inzet op alle doelen klimaatakkoord (Bv CO2)	Inzet op alle doelen klimaatakkoord (Bv CO2)
BAW	8% eigen besparing	15% eigen besparing	10% eigen besparing, 5% samen met gemeenten	15% eigen besparing
Belasting rwzi	Vol is vol	Maatwerk bij nieuwe lozingen bedrijven	Waar nodig rwzi's aanpassen op afvalwaterzuiveringsbehoefte	Maatwerk bij nieuwe lozingen bedrijven
Renovatie rwzi's	Den Bosch afronden	Den Bosch afronden Renovatie Oijen uitvoeren Renovatie Land van Cuijk starten	Den Bosch afronden Renovatie Oijen uitvoeren Renovatie Land van Cuijk starten	Den Bosch afronden Renovatie Oijen uitvoeren Renovatie Land van Cuijk starten

	Hoogst noodzakelijk waterbeheer (1)	Huidig waterbeheerplan doorzetten (2)	Regio Centraal (3)	Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en Provincie (4)
Schoon water vervolg				
Innovatie keten	Kosteneffectieve innovaties toepassen	Kansrijke innovaties toepassen	Kansrijke innovaties toepassen	*N en P terugwinnen op rwzi Aarle Rixtel en Land van Cuijk
Instandhouden waterketen	Kosten blijven on-danks inflatie gelijk aan niveau 2012	Kosten blijven gelijk aan 2012 + inflatie-correctie	Kosten blijven gelijk aan 2012 + inflatie-correctie	Kosten stijgen tov niveau 2012
Zwemwater	Geen inzet	Geen inzet	Extra inzet tov richtlijnen	Geen inzet
Natuurlijk en Recreatief Water				
Natuurlijk water	Geen investeringen	30% van de oorspronkelijke opgave	30% van de oorspronkelijke opgave	40% van de oorspronkelijke opgave + helft aanvullende maatregelen
Recreatie	Geen investeringen	Beperkt budget voor recreatie	Ruim budget voor recreatie	Beperkt budget voor recreatie

*) N= stikstof, P = fosfor

Bijlage De 4 alternatieven naast elkaar

	Hoogst noodzakelijk waterbeheer (1)	Huidig waterbeheerplan doorzetten (2)	Regio Centraal (3)	Volledig gaan voor kaders uit Europa, Rijk en Provincie (4)
Overkoepelende thema's				
Stedelijk water	Geen inzet	Bepalen nieuwe opgave voor na 2021	Budget reserveren voor bijdrage aan gezondheid, duurzame inrichting stad en waterbeleving	Bepalen nieuwe opgave voor na 2021
Gezondheid	Geen extra aandacht	Aandacht voor gezondheid middels communicatie	Extra aandacht, zie stedelijk water en schoon water	Geen extra aandacht
Slibverwerking (SNB)	Niet investeren in SNB	Beperkt investeren, om grote investeringen zo lang mogelijk uit te kunnen stellen	Met de regio op zoek naar en investeren in regionale oplossing voor slibverwerking	Beperkt investeren, om grote investeringen zo lang mogelijk uit te kunnen stellen

